

Kristeligt Dagblad

Ikke udgivet

TILLÆG | 21.11.22 KL. 14:04

En vandring gennem historien i Berlins grønne åndehul

En gåtur i området ved Treptower Park byder på både dystre minder om fortiden og talrige nye kulturelle initiativer

Bente Rosenbeck

Modsat andre sovjetiske krigsmindesmærker især i det østlige Europa, der i lyset af Ruslands invasion af Ukraine, er blevet pillet ned, står det sovjetiske krigsmindesmærke fortsat i Treptower Park i den tyske hovedstad, Berlin.
Foto: Yvonne Mørch.

En gå- eller cykeltur gennem Treptower Park i Berlin var en populær fritidsaktivitet i DDR-tiden. Nu er det kommunistiske Østtyskland fortid, men parken lever stadig og har det godt – og så snart vejret tillader det, er det grønne åndehul, der med et areal på 84 hektar er den tyske hovedstads næststørste park, fyldt med mennesker i alle aldre.

En nutidig gåtur i parken og dens omgivelser kan for eksempel begynde ved Schlesisches Tor U-Bahn små to kilometer fra Treptower Park. Herfra går turen ad Schlesisches Strasse, til man kommer til Landwehrkanalen, der er forbundet med floden Spree via et slusesystem. Landwehrkanalen, som er cirka 10 kilometer lang og

anlagt i midten af 1800-tallet for at aflaste bådtrafikken på Spree, markerede på dette stykke i DDR-tiden frem til 1989 grænsen mellem øst og vest.

I dag ligger der traktørsteder ved kanalen eller mere præcist langs Flutgraben, som er en kort såkaldt distributionskanal, der det sidste stykke mod Spree løber parallelt med Landwehrkanalen; mest kendt er nok baren og natklubben Club der Visionäre, hvor man kan sidde med tæerne i vandet eller slå sig ned i en af liggestolene på en gyngende platform på vandet.

At man nu er i det gamle Østberlin, fremgår af en stribe af brosten tværs over Puschkinallee. Brostenene markerer overalt i Berlin den tidligere øst-vest-grænse. Går man nogle meter bort fra Puschkinallee, som er kendetegnet ved sine mange smukke platantræer, er der endnu et dystert minde om DDR-tiden, nemlig vagttårnet Schlesischer Busch, som var en del af grænsesystemet. Her var på andensalen altid en officer og tre vagtsoldater på vagt med udblik til alle sider. I tårnets bund var der en arrest. En telefon muliggjorde kontakten til andre observationstårne i området. Tårnet er fredet og renoveret, og dets historie kan man læse om på en stander tæt ved tårnet.

For at komme til Spree skal man krydse tilbage over Puschkinallee og gå gennem et lidt trist område med store industribygninger, som i sin tid hørte til i DDR. Her består "gadebelysningen" af nogle gamle lamper, der har et orange skær, som giver en særlig stemning om aftenen. Her gemmer Badeschiff an der Arena sig. Stedet er et strandbar- og festområde med et svømmebassin, der er nedsænket i Spree – for denne del af floden er for forurenede til at bade i. Man kan både få sand mellem tæerne og slænge sig i hængekøjer og nyde morgenkaffen efter en svømmetur. Det er også stemningsfuldt med en tur i vandet om aftenen med udsigt til byens lys.

Her er der liv og glade dage om sommeren, hvor det kan blive meget varmt. I løbet af sommeren holdes forskellige musikarrangementer i de lune sommeraftener, hvor lysene på Oberbaumbrücke, der forbinder bydelene Friedrichshain og Kreuzberg, og som er en af de mest særprægede broer i Berlin. Badeschiff er en del af Arena Berlin, som er et 20.000 kvadratmeter stort industrimindesmærke – flere af bygninger er fra 1920'erne – og eventområde. Det samlede område omfatter seks inde- og udendørssteder. Arena Berlin har eksisteret siden 2004 og opstod som del af et større, tværfagligt kunstprojekt. Danske Lone Bech, som har boet i Berlin siden 1990'erne, var med til at åbne stedet, og hun har skrevet bogen "Berlin meine Liebe! – En romantisk guide til den tyske hovedstad".

Lige ved siden af ligger skibet "MS Hoppetosse" fast for anker. I weekenden er det et musiksted, men vigtigst i denne sammenhæng er, at når man står ved skibet og kigger mod højre, får man øje på et nu ikonisk kunstværk. For her tårner en 30 meter høj skulptur sig op ude i Spree, nemlig Molecule Man. Den er skabt af den amerikanske kunstner Jonathan Borofsky på bestilling af forsikrings-selskabet Allianz, hvis hovedsæde ligger lige ved siden af. Skulpturen, som ret beset består af tre ens figurer, markerer grænsen mellem forskellige bydele: Friedrichshain-Kreuzberg og Treptow-Köpenick.

INDSIGT

Når man har fået nok af at se på skulpturen og går videre langs Spree, passerer man under Elsenbroen og et fantastisk vue åbner sig. Der er nu et vidt udsyn til Sprees videre forløb, Treptower Hafen med dens turbåde og Treptower Park på højre side og halvøen Stralau, som også er en udflugt værd. Lige for øjeblikket bygges der her, så man må uden om en byggeplads og gå mod Treptower Park S-Bahn.

Her åbner det store grønne område Treptower Park sig. Med andre ord kan gåturen også begyndes fra denne station, hvis man vil "spare" fodsålerne for et par kilometer.

Sovjetisk krigsmindesmærke

Parken består af et stort net af stier og områder med mange forskellige blomster. Som i mange andre af byens parker er der bordtennisborde til fri afbenyttelse og adskillige legepladser.

Måske er det lidt tidligt at holde en pause, men det er nu ganske fornøjeligt at følge livet i Treptower Hafen, hvor både kommer og går, og folk sejler forbi i kanoer, kajaker eller på paddleboards. Der er godt med leben på havnefronten, hvor der kan købes både vådt og tørt, men fremhæves skal det lille røgeri i hjørnet ved havnen. Her kan man for eksempel købe en fiskeburger eller – lidt mere særpræget – marineret sild i hotdogbrød. Her er også billetsalg til turbåde, som sejler til Köpenick og Müggelsee længere mod syd.

Efter at have fulgt livet i havnen er det tid til at begive sig ud langs Spree. Der er godt afmærket, så derfor vil man også vide, hvornår det er tid til en afstikker til Det Sovjetiske Krigsmindesmærke, et stort område på 20 hektar for 7000 sovjetsoldater, som døde i slaget om Berlin. Det blev opført i perioden 1946-1949 til minde om de faldne i kampen mod fascismen, som det formuleres. Kampen om Berlin kostede i alt 80.000 soldater fra Den Røde Hær livet. I midten ses en meget høj statue af en holder et barn i armene. Under støvlen ligger et smadret hagekors. For store stensarkofager, en for hver af republikkerne i Sovjetunionen. Hvert relief har militære scener fra Anden Verdenskrig og citater fra blandt andet sovjetleder Josef Stalin. Der har været en del diskussion om dette mindesmærke, som den tyske regering i 1992 påtog sig at vedligeholde. Uanset diskussionerne og den noget bombastiske æstetik, kan man ikke andet end blive berørt ved tanken om alle de tabte menneskeliv. I samme område er det også muligt at besøge Archenhold Sternwarte, som er Tysklands ældste astronomiske observatorium. Det huser verdens længste bevægelige teleskop, ligesom det var her, at Albert Einstein i 1915 fremlagde sin relativitetsteori.

INDSIGT

Tilbage på promenaden langs Spree dukker Zenners øl- og vinhave hurtigt op. Allerede i 1835 under navnet Haus Zenner arrangerede de koncerter samt fyrværkeri på floden. Området blev ødelagt under Anden Verdenskrig, men blev igen et yndet udflugtssted i DDR-tiden. I slutningen af 1990'erne kunne man ved de tydeligt forfaldne bygninger fortsat opleve dans udenfor til et liveorkester.

For nogle år siden var serveringen imidlertid overladt til Burger King, men nu er nye og forhåbentlig spændende tider på vej. Stedet har nemlig fået to initiativrige ejere, der ønsker at forvandle det til ikke blot et godt familievenligt spisested, men også til et

kulturcentrum med en række forskellige tilbud og aktiviteter. Grunden er på 8000 kvadratmeter og omfatter flere bygninger, som nu er ved at blive renoveret med planlagt åbning i løbet af de kommende år. I juni 2021 åbnede udendørsserveringen med forskellige klassiske kulinariske tilbud i nyfortolkede udgaver. I den store have er der en vidunderlig udsigt over Spree, ligesom der er udsigt til en karakteristisk buebro i armeret beton, som går over til Insel der Jugend, Ungdommens ø. Her ligger der et slotslignende kulturhus, men når temperaturerne ellers er til det, er udendørsfaciliteterne de mest spændende. Her er både strand- og liggestole og et område, hvor man kan sidde ved et "rigtigt" møblement og nyde mad og drikke. Her finder man også den lidt specielle DDR-nydelse: Spreewaldgurken, som nærmest serveres som slikkepinde til en billig penge og blev berømte med filmen "Good bye Lenin!". I DDR-tiden holdt unge til på øen, og også dengang var der gang i koncerter og fester. Nu kaldes øen blot Insel, og om sommeren holdes der en vifte af kulturelle arrangementer for både børn og voksne.

Tæt på Zenner og lige over for øen findes et par hyggelige traktørsteder blandt andet sejlbådsrestauranten "Klipper". Den har ligget her siden 2001 og serverer glimrende mad.

Dinosaurer og væltede gondoler

Følger man stien forbi Insel, kommer man til skovområdet Plänterwald. Og pludselig kan man bag et hegn skimte dinosaurer og væltede gondoler i det høje grønne græs. Hvad er nu det? I DDR-tiden lå her Kulturpark Plänterwald Berlin.

Parken, der var på cirka 30 hektar, åbnede i 1969 som forlystelsespark. Den var meget populær, blandt andet fordi den som den eneste havde vestlige forlystelser. I 1990 overgik driften af parken, nu kaldet Spreepark, til et selskab kontrolleret af

INDSIGT

Witte; en mand som tidligere i Vesttyskland var idømt et års fængsel for forårsaget den hidtil værste ulykke i en forlystelsespark. Senere blev han yderligere "kendt" for at forsøge at kuppe sig til lokalpolitisk indflydelse i det kristendemokratiske parti CDU, og helt galt gik det i 2002.

I 2001 var Spreepark gået konkurs, og Witte efterlod sig en gæld på 15 millioner euro. I 2002 tog han til Peru med nogle af parkens største forlystelser, hvori det viste sig, at der var gemt mange kilo kokain. Det er en broget historie, som ikke er let at finde rundt i, men i 2003 blev Witte fængslet i Tyskland og hans søn i Peru, hvor han stadig befinder sig.

Parken lå øde hen i årevis, træer og planter overtog området, mens forfald og hærværk satte sine tydelige spor på bygninger og forlystelser. Parken blev interessant som et "forladt sted", som mange tiltuskede sig adgang til. Det kunne dog være farligt på grund af forfaldet, så Norbert Wittes datter begyndte at arrangere ture i parken, som foregik i et lille tog, mens guiden fortalte om forlystelsesparkens historie. I 2014 købte byen Berlin parken, og man har i årevis diskuteret, hvad området skulle bruges til, men nu er renovering og nye planer for området godt i gang: Det skal være en offentlig park med både natur- og kulturoplevelser .

Parkens ikon var det store pariserhjul: 45 meter højt og med 40 gondoler. Det blev taget ned for ganske få år siden med henblik på sanering. Det var dog i dårligere stand end forventet, så nu tales der om "transformering", men hjulet bliver også centrum i den nye park. På kanten af parken ud mod Spree ligger Das Eierhäuschen, som også var et yndet udflugtssted, der lukkede i 1989. Nu åbner stedet i 2023 med gastronomi, udstillingsrum og atelierlejligheder til kunstnere. Et skibsanlæg er også på tegnebrættet. I 2026 skal den komplette park efter planen stå færdig.

Man kan gå videre langs Spree til Plänterwald-skoven slutter. Undervejs støder man på en lille person- og cykelfærge, som går over til Oberschöneweide, hvorfra man kan cykle til Köpenick eller tilbage til byen. Her i skoven findes om foråret et hav af ramsløg.

Tilbageturen kan tages til fods, eller man kan gå lidt ind i landet til S-Bahn Plänterwald eller Baumschulenweg. På Köpenicker Landstrasse går flere busser tilbage til byen. Man kan også tage turen tilbage til Treptower Park S-Bahn gennem skoven.

Lige uden for parken på Baumschulenstrasse finder man restauranten Wavel med tysk-polsk køkken. I august-september var spisekortet spækket med retter med kantareller. Samlet set er turen, om man går den eller tager offentlig transport, seks kilometer hver vej.

REJSEINFO

SAS, Easyjet og Norwegian flyver direkte til Berlin fra København, ligesom adskillige rejse- og busselskaber arrangerer ture til den tyske hovedstad.

I bil er der fra Padborg 450 kilometer, mens afstanden fra København via Gedser-Rostock-færgen er omtrent den samme.

Med tog tager turen (over Hamborg) typisk 7-8 timer.

Overnatnings- og spisemulighederne er talrige. Overordnet set er det billigere at spise ude i Berlin end i Danmark.

INDSIGT